Ilmastovuosikertomus 2024

Talousvaliokunta 3.10.2024

JYRI SEPPÄLÄ, Ilmastopaneelin puheenjohtaja
Professori, Suomen ympäristökeskus

SUOMEN ILMASTOPANEELI

Kertomuksen ydinviesti: lisätoimia tarvitaan

- Ilmastovuosikertomus on kehittynyt hyvään suuntaan ja se antaa hyvin tilannekuvan.

- Vuosikertomus toteaa jo toista vuotta peräkkäin: lisätoimia tarvitaan lakisääteisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi
- Nykykehityksellä vaarassa ovat:
  1. Ilmastolain kansallinen –60 % päästövähennys 2030 mennessä (huom. ensimmäistä kertaa!)
  2. EU:n LULUCF-asetuksen tavoitteet 2021-2030
  3. EU:n taakanjakosektorin tavoite –50 % 2030 mennessä
  4. Ilmastolain kansallinen hiilineutraaliustavoite 2035

- Korjaavia toimia suunnitellaan tehtäväksi nyt työn alla olevien ilmastosuunnitelmien päivitysten yhteydessä - valmiit 2025

- Ilmastolaki: hallituksella velvollisuus seurata lain mukaisten suunnitelmien toteutumista ja päättää tarvittaessa lisätoimista sekä muuttaa ilmastosuunnitelmia.

Toimeenpanossa kirittävää & lisätoimia saatetaan tarvita arvioitua enemmän

- Toimeenpano ei ole edennyt suunnitelmien mukaisesti mm:
  - KAISU: kevyen polttoöljyn jakeluvelvoite, tieliikenteen jakeluvelvoite, julkisen liikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn tuet
  - MISU: toimille ei ole osoitettu rahoitusta suunnitelmassa oletetulla tavalla

→ **Olisi tärkeää kehittää edelleen kertomusta niin, että toimeenpanon tilaa suhteessa suunniteltuun mitoitukseen esiteltäisiin selkeästi.**

- **Ilmastovuosikertomuksen nykytoimiskenaarioissa ei mukana kaikkia Orpon hallituksen linjauksia ja lain mukaisten suunnitelmien toimeenpanoon kohdistuneita leikkauksia** - vaarana erityisesti taakanjakosektorin päästövähennystahdin hidastuminen sekä maankäyttösektorin ilmastotoimien tekemättömyys.

- **Taakanjakosektori**
  - 2030-tavoite vaatii noin 2 Mt lisätoimia, ottaen huomioon hallituksen linjaukset taakanjakosektorin päästövähennysten hidastamisesta eritoten liikenteessä. (Ilmastopaneelin raportti 1/2024)
  - Tieliikenteen sähköistymiskehityksen hidastaminen vaikeuttaa päästövähennyksiä myös 2030-luvulla.
  - Jos tavoitteita ei omin voimin saavuteta, ne aiheuttavat kuluja (päästökauppasektorin joustot, taakanjakosektorin päästöyksiköiden hankinta muilta jäsenvaltioita, mahdollinen RRF-rahan palautus (liikenne))

Ilmastopolitiikan haasteena maankäyttösektori

- Vuosittainen hakkuutaso merkittävin nettonieluun vaikuttava asia; nykyhakkuutasolla maankäyttösektori päästölähde
- Vuosina 2021-2025 hiilivelka tavoitteisin nähden pahimmillaan useita kymmeniä miljoonia hiilidioksiditonneja – Suomella edessä nieluyksiköiden osto muilta jäsenvaltioilta – lopputulos selvillä 2027
- Lisäksi riskinä: 2021-2025 LULUCF-nielualijäämän siirtyminen taakanjakosektorille, mikäli nieluyksiköitä ei onnistuta hankkimaan tarpeeksi
- 2030 LULUCF-tavoitteen osalta nielua tulisi vahvistaa pikaennakkotietojen valossa noin 6-16 Mt, mutta vuoden 2023 hakkuut pikaennakossa käytettyä tasoa suuremmat - nielukuilukin todennäköisesti suurempi.

- Maankäyttösektorin nettotulosta voidaan parantaa myös vähentämällä päästöjä erityisesti turvemailta ja minimoimalla metsäkatoa.
  - Turvepeltojen ilmastotoimilla saadaan kustannustehokkaita (10-30 €/t) päästövähennyksiä nopeasti ja ruoantuotantoa vaarantamatta, kunhan niitä tehdään riittävän laajoilla aloilla, esim.: turvepeltojen ilmastokosteikot, metsitys tai siirtyminen nurmeen, vedenpinnan nostaminen.

→ **MISUn päivitys tällä vaalikaudella perusteltua – v. 2024 ilmastovuosikertomuksesta tämä huomio jätetty pois**

Ilmastopolitiikan kurssin korjaus kannattaa

- Suurimmat investoinnit Suomeen puhtaasta siirtymästä
  - Politiikkajohdonmukaisuus edellytys luotettavalle investointiympäristölle ja auttaa toimijoita oikeudenmukaisessa siirtymässä.
- Hyvä hiilikädenjälki monella teollisuussektorillamme parantaa niiden kilpailukykyä
  - Hyvä nosto, mutta ei muuta ilmastovelvoitteidemme tekemistä
- Toimimattomuuden kustannukset voivat olla suuria.
  - Mitä paremmin ilmastonmuutoksen hillinnässä ja sopeutumisessa onnistutaan, sitä vähemmän kustannuksia ja haittoja suomalaisille.
  - Tekemällä ilmastotoimia kotimaassa rahat, työ ja toimeliaisuus jäävät tänne (vs. yksiköiden ostaminen muualta).
- Ilmastopolitiikka on turvallisuuspolitiikkaa
  - Jatkuvasti etenevällä ilmastonmuutoksella on suoria ja välillisiä vaikutuksia Suomen talouteen, turvallisuuteen sekä ihmisten terveyteen.

Kiitos!

JYRI SEPPÄLÄ
Jyri.seppala@syke.fi

ILMASTOPANEELI
info@ilmastopaneeli.fi